

Solmaz SADIQOVA
Bakı Dövlət Universiteti
Bibliografyaşünaslıq kafedrasının
müəllimi, humanitar və sosial
məsələlər üzrə dekan müavini

21 İLDƏN SONRAKI MÜHAZİRƏ

24 iyun 2006-cı il. 1985-ci il əyani şöbənin 1220, 1222, 1224-cü qrup məzunları ilə 21 ildən sonrakı görüşümüzdə Abuzər müəllimin müəllimliyini olduğu kimi xatırlatmağı qərara aldım. Professor Abuzər Xələfovun həmin gün dediği müəllim:

«Bu məzunların görüşünün keçirilməsi yaxşı təşəbbüsdür. Başqa fakültələr keçirir, bizim fakültə isə keçirir. Sizi inandırırım ki, bunu eşitdim çox sevindim. Tələbəlik insan həyatında çox şirin şeydir. Adam sonradan başa düşür ki, bu, əlçatmaz bir şeydir. Ha düşünürsən ki, götürə bilərsən, mümkün olan şey deyil, keçmiş mərhələdir. Elə adamlar var ki, tələbə vaxtı bunu dərk edib. Çünki tələbəlik çox qiymətli şeydir. Eləsi də var dərk etməyib. Məsələn, mən özüm o vaxt dərk edə bilməmişdim ki, tələbənin yoldaşlığı nə qədər yüksək bir şey olduğunu şəxsən mən özüm o vaxt başa düşməmişdim. Mən onu sonralardan yavaş-yavaş başa düşmüşəm. Eləməz də, elə uşaqlar da var ki, bunu o vaxtdan dərk eləmişdilər.

Bu bir həyatdır. İnsanlar bir-birini görür, keçmiş xatirələr, keçmiş günlər yada düşür. Bir növ insan yükün altından çıxır, bugünkü yük çiyindən boşalır. Təfəkküründə olan o qarışıq şeylər birdən-birə yox olur, birdən-birə gözü uzaqlara gedir. Bir də görürsən uzaqlardan insanı kövrəldən gənclik gəlir. Elə bil ki, bir səhnədir, o gənclik də gəlir, bir də görürsən sən də onun içindəsən. O, göz qabağında bir bulud kimi canlanır, Səməd Vurğunun qeyd etdiyi ilğım kimi gəlir. Ona görə, çox sağ olun ki, gəldiniz, bizi də şad elə-

diniz, bizi də cavanlaşdırdınız. Biz də sizinlə o dövrü yada saldıq, gördük və s.

İkinci bir məsələ budur ki, o zaman biz müstəqil dövlət deyildik. Sovetlər İttifaqının tərkibində idik, azad dövlətimiz yox idi. Mən Bakı şəhərinə gələndə Azərbaycan dilində danışan yox idi. Küçələrdə hamı rusca danışdı. Azərbaycan dilinə əhəmiyyət verən yox idi. İndi dilimiz, mədəniyyətimiz, dövlətimiz, hamısı inkişaf edib. Doğrudur, bəzi çətinliklərimiz var, bunlar da yavaş-yavaş həll olunacaq. Müstəqillik elə şeydir ki, bunu qazanmaq asandır, saxlamaq çətinidir. Gərək hamımız çalışsaq ki, bu müstəqilliyi qoruyub saxlayaq.

Üçüncü məsələ də mən sizə deyim, bizim ixtisasdır, kitabxanaçılıq ixtisası. O peşə ki, biz bunu qazanmışıq. Bizim peşəmizin hörməti artıb. Müstəqillik illərində Azərbaycanda onun hörməti xeyli artıb. O zaman ki, bu sahələri dağıldı, mən burada yenə dekan idim, fikirləşdim ki, yəqin ki, əvvəllər Sov. İKP qərar qəbul edirdi biz də yerinə yetirirdik. İndi Sovet İttifaqı yox, o qərar yox. Ancaq bir arada, doğrudan da, mənim o qorxum yarandı. Başladılar kitabxanaları birləşdirməyə, filan.

Bir də başladı, mən nə gördüm. Gördüm ki, heç mənim təsəvvürümə gətirmədiyim əllər qalxıb göyə, kitabxanaçılığı müdafiə edir. Kim idi bu adamlar – yazıçılar, şairlər, tarixçilər, ziyalılar, orta məktəb müəllimləri. Onlar mübarizəyə qalxaraq, kitabxanaçılığı bu cür müdafiə etdilər və kitabxanalar, hamısı yerində qaldı. Hamımızın hörmət etdiyimiz, hamımızın atamız, babamız, ulu öndərimiz, ümummillə liderimiz Heydər Əliyev gəldi hakimiyyətə. Dövlətimizi xilas elədi, xalqımızı xilas elədi, ondan sonra millətimizi xilas elədi, dilimizi xilas elədi, eyni zamanda da kitabxanaçılığı xilas elədi, kitabxana işini gətirdi qoydu ayaq üstünə.

İndi siz yəqin ki, bilirsiniz bax bu yaxınlarda kitabxana işçilərinin sosial vəziyyəti yüksək sürətdə yaxşılaşacaq, müəllimlərlə bərabər. Bir azca darıxmaq lazım deyil. Bu neft

başlayıb axmağa, bunun pulu harasa getməlidir. Bu Holland sindromu var. Bu nədir? Hollandiyada böyük neft əmələ gəlib. Sonra bu neft qurtarandan sonra millət yoxsul vəziyyətdə yaşamağa başlayıb. Təsəvvür edirsinizmi? İndi ona görə bizim millətimiz o acı nəticələri öyrənir ki, bu pulu necə xərcləsin ki, sonra bu pul qurtarandan sonra pis vəziyyətdə qalmasın. Ona görə də, deməli bu pulu birdən-birə camaata vermək olmaz ki, hər şey ucuzlaşar, dünya ucuzlaşar, pul ucuzlaşar, hər şey əldən çıxar, inflyasiya başlayar, sonra islahatları aparmaq mümkün olmaz. Ona görə də, indi istəyirlər ki, Sumqayıtın Nasosnudan bir az o tərəfə keçəndə yeni bir şəhər salsınlar. İstəyirlər ki, regionlarda, yəni rayonlarda yeni müəssisə yerləri açsınlar, zavodlar, fabriklər yaratsınlar ki, insanlar orada işləyə bilsin. Torpaqla məşğul olanlar məşğul olsun, torpaqla məşğul olmayan orada işləsin. Bax, ona görə də mən 100% əminəm ki, bu iş gəlib çıxacaq. Ona görə də siz Bakı şəhərinə xoş gəlmisiniz. Kim buradadırsa buradadır, Bakıda olmayanlar isə xoş gəlib. Allah Təala elə edəcək ki, Bakı ilə rayon arasında fərq olmayacaq. İndi rayonlardan Bakıya axın var, sonra isə axın Bakıdan rayonlara olacaq. Mən bunu yaxın gələcəkdə görürəm. Təxminən 3 ilə, 5 ilə bu proses başlayacaq. Çünki rayonlarda qaz olsa, su olsa, yaşayış olsa, məişət xidməti yaxşılaşsa yaxşı bazar olsa, yaxşı mağazalar, marketlər olsa niyə ondan sonra mən gəlirəm?

Məsələn, mən Finlandiyaya getmişdim. Finlandiyanın kəndilə Helsinkiyə heç bir fərq yoxdur. Orada nə varsa orada da var. Belə olandan sonra kimin nəyinə lazımdır ki, gəlsin, Bakının bu cür havasında qalsın. O, orada qalıb özünü inkişaf etdirəcək və s.

Qaldı bir şeyi də sizə deyim. Deməli, biz informasiya cəmiyyətində yaşayırıq. Bu cəmiyyət nədir? Bu cəmiyyət bilik cəmiyyətidir. İndiyə qədər cəmiyyətin inkişafını sənayedə görürdülər. Məsələn, XX əsrə «atom əsri», «informasiya partlayışı əsri» deyirdilər, indi «informasiya əsri» deyirlər.

Bir azdan sonra «bilik əsri» deyəcəklər. Bu cəmiyyət maddi vəziyyətlə yanaşı, mənəviyyatın inkişafını təmin edir. İndiyəcən biz deyirdik ki, kitabxanalara əhalinin 50%-ni cəlb etmək lazımdır. İndiki cəmiyyətdə vəzifə budur ki, bütün əhali bu işə cəlb olunmalıdır, informasiya texnologiyası vasitəsilə. İndi informasiya texnologiyasını əvvəllər bu informatiklər deyirdilər bu bizimdir, kitabxanalar ənənəvidirlər, köhnə şeylərlə işləyirlər. Biz onların hamısını susdurmuşuq. İndi hər saat kitabxana informasiya cəmiyyətinin ürəyidir.

Bu cəmiyyət kitabxanasız yaşaya bilməz. Ona görə də bu saat informator xadimləri də, incəsənət xadimləri də hara gedirsənsə hamı kitabxanadan danışır. Hamı kitabxananın böyük bir mədəniyyət müəssisəsi olmasından, kitabxanaların xalqın mənəviyyatını qoruyan bir vasitə olmasından danışır. Ona görə də bizim bu cəmiyyətimizdə kitabxanaların rolu artıb, yəni bizim rolumuz, bizim hörmətimiz artıb.

Ona görə də mən belə hesab edirəm ki, kim kitabxanada işləyir onlara deyirəm, onların eləsi var ki, işləyə bilmir, uzaqlaşb, müəyyən sənət sahibi olub. Onlara da Allah kömək olsun, onlar da öz işlərində inkişaf etsinlər. Ancaq kim ki, bu sahədə işləyir, mən onlara deyirəm ki, möhkəm durmaq lazımdır. Məsələn, indiyəcən deyirdilər ki, kitabxanalar mənəviyyat, mədəniyyət müəssisəsidir. İndi deyirik ki, bu istehsalat növüdür. O informasiya istehsalı kitabxanalarda gedir. İnformasiya istehsalı olmadan cəmiyyəti inkişaf etdirmək olmaz. Ona görə də bu məsələyə fikir verin. Bunlara yaxşı fikir verirlər.

Deməli, bu millətin də başında Heydər Əliyev ideologiyası, strategiyası durur. Onun 4 dəfə Axundov adına kitabxanaya getməsi, oradakı çıxışı, kitabxanaları bilik, zəka mənbəyi adlandırmaqla, kitabxanaçıların qarşısında baş əyirəm deməklə, bu cəmiyyətdə, yəni, Azərbaycan cəmiyyətinə kitabxanaların rolunu o insan əbədləşdirdi, onu magistral yola çıxardı. İndi deyir, zəhmət çəkin bu yolla gedin.

İndi, bu yaxınlarda siz eşitdiniz mən «Heydər Əliyev və kitabxana işi» adlı bir kitab yazmışam. Axundov adına kitabxanada onun təqdimat mərasimi oldu, özü də Heydər Əliyevin anadan olan günü, mayın 10-da. yəni demək istəyirəm ki, başqa sahələr necə, biz də elə. Deməli, bizim sahəyə də dövlətimiz, o cür qiymət verir və bundan da istifadə etmək lazımdır.

Və nəhayət, bir məsələni də mən sizə deyim. Milli Azərbaycan dövlətçiliyini inkişaf etdirmək, ona kömək etmək, ona kömək durmaq, onun arxasında durmaq bizim hər birimizin borcudur və Azərbaycanın milli ideologiyasının formalaşmasında kitabxanaçılar yaxından iştirak etməlidir.

Bu ideologiya ki, bizi birbaşa gələcək nəsillərə aparır, türkləşdirir, türk birliyi yaradır. İndi görürsünüz, biz indiyədək türk birliyindən danışa bilmirdik. İndi biz deyirik ki, 1 milyarda yaxın türk var. İndi məsələ qoyurlar ki, bu türk dili BMT-də bir dil kimi düşsün ora.

Hazırda İslam Konfransı ölkələrinin görüşü keçirildi və bu konfransın qərarlarında olan məsələlərdən biri də budur – türkləşmə prosesi, türklərin birləşməyi prosesi. Uzun illər bunları dağıdıblar, bir-birindən ayırıblar. Məsələn, indinin özündə Türkmənistanın da başında duran Türkmənbaşı türkcülüyə heç bir əhəmiyyət vermir. O, Sovet psixologiyası ilə yetişib, böyüyüb. Məsələn, Özbəkistandakı vəziyyəti götürün. Özbəkistan prezidenti aralarında yavaş-yavaş birləşmə, yaxınlaşma, Türkiyə ilə yaxınlaşma prosesi gedir. Ona görə də mən belə hesab edirəm ki, bu prosesin özünün getməyi də bizim xalqın gələcəyidir, dilimizin, mədəniyyətimizin gələcəyidir, bizim hamımızın inkişaf etməyimizdir, bizim bir millət kimi dünya millətlərinin sırasında yer tutmağımızdır. Bax, belə vacib məsələlərin gerek biz hamısını bilək.

Bir neçə kəlmə də Qarabağ problemi ilə bağlı qeyd etmək lazımdır ki, bu bizim bələmizdir. 18 ildir ki, keçib

1988-ci ildən bu proses başlayıb. İndi bu dünya dövlətləri başa düşür ki, erməni, sözün əsl mənasında işğalçdır, faşistdir, sözün əsl mənasında vandalizmlə məşğul olan bir dövlətdir. Onlar təzə-təzə bunu başa düşürlər. Bütün millətlər bizim tərəfimizə keçib. İslam Konfransı qərar qəbul elədi ki, heç bir sözsüz bizim torpaqlarımız azad olunsun. Burda 57 dövlət birləşib.

Yəqin ki, iyunun 23-də bizim hərbi işçilərin, Hərbi Akademiyanın buraxılışının şahidi oldunuz. Bizim prezidentimiz orada onlara diplom verdi, buraxılışda iştirak elədi. Gördünüz, təyyarələri də göstərdilər, onların uçuşu göstərildi. Və bununla Azərbaycan xalqı sübut etməyə çılır ki, onun dönməz, möhkəm bir ordusu var. Əgər erməni sülh yolu ilə torpaqlarımızı azad eləməsə, biz onları zorla torpaqlarımızdan qovub çıxaracağıq. Bu məsələ də var. Bu da bizim hər birimizi ruhlandırır. Hər birimizə hörmət gətirir və s.

Sonra bir neçə kəlmə kitabxanaçılıq sənəti haqqında. Mən bunu orada nazir Qarayevə dedim, o da bunu eşitdi. Sizə bir məlumat da çatdırım ki, Qarayev çox gözəl bir həsildən çıxmış adamdır. Bəstəkar Qara Qarayevin doğmaça qardaşının oğludur. Qarayevin də atasının adı ona qoyublar, Əbülfəz. Deməli, bu adamlar soy-kökü olan adamlardır. Mən ona dedim ki, Əbülfəz müəllim bu sənətlər, o cümlədən də dedim mən müəlliməm, mən öz sənətimi də qatıram burz, xalq arasında bu sənətlər ləkələnib. Onların üstünə ləkə düşüb. Ancaq kitabxanaçıların üstünə ləkə düşməyib. Yeganə sənətdir ki, tər-təmiz büllur kimidir. Hamısını stəkana qoy suyunu iç. Nə desə yaxşıdır? Nazir dedi: «Tamam ilə düz deyirsiniz. Kitabxanaçılar heç bir korrupsiyaya, heç bir əyri-üyrü işə qoşulan deyil. Bu, ən sağlam, ən nüfuzlu, ən hörmətli sənətdir». Və dedi siz müəllimsiniz, dedim yox, mən özümü kitabxanaçı hesab edirəm.

Mən doğrudan bunu bir neçə dəfə demişəm. O zaman mənim 70 illiyim olanda 2001-ci ildə, bir müxbir gəlmişdi, o,

tanımadığım bir adam, mənim haqqımda bir məqalə yazmışdı – «Azərbaycanın baş kitabxanaçısı». Bu sözü də birinci dəfə işlətmışdi. Mən indiyə qədər «baş kitabxanaçı» sözünü eşitməmişdim. Bütün respublika üzrə. Bax, onda o sözdən mənim çox xoşum gəlirdi.

Mən özümü kitabxanaçı hesab edirəm. Həm də siz mənə hamınız tanıyırsınız, necə var elə də qalmışam. Tələbələrimin gözündə də nəinki pisləşmişəm, əksinə yaxşılaşmışam, hamısı da mənə hörmət edir, bütün tələbələr, bizim fakültənin adını-sanını qoruyur. O sizin gördüyünüz əhval-ruhiyyə ki, var, o indi saxlanılır. Özü də burda da mənim xidmətim həmişə böyükdür. Mən qoymaram ki, fakültədə bir müəllim tələbə ilə əyri-üyrü işlərlə məşğul olsun. Bu kitabxanaçılıq fakültəsinə gələn uşaqlar hamısı kasıb ailədən olan uşaqlardır. Bunlarla çox mədəni, insani rəftar etmək lazımdır. Biz onu da qoruyub saxlamışıq.

Bir neçə kəlmə deyim ki, dövlətimiz də kitabxana işinə yüksək qiymət verir. Misal üçün, Heydər Əliyev, ulu öndərimiz. Mən 34 il onun hakimiyyəti dövründə işləmişəm. Mən özümü həmişə onun ideologiyasının tərəfdarı hesab etmişəm, sözsüz filansız. Nə mənim vəzifəm var, nə bir şeyim var. Mən vicdanla bu işə yanaşmışam. Bizim elmimizə «kitabxanaşünaslıq» elmi statusu verib Heydər Əliyev. Xüsusi fərman verib, «kitabxanaşünaslıq» elmi statusu yaradıb. Kitabxanaçıya «Şöhrət» ordeni verib, Leyla xanıma. Bəli, bunlar hamısı bizimdir. Leyla xanım kitabxanaçı kimi o təqaüdü alıb, «Şöhrət» ordeni alan kitabxanaçı kimi alıb. Ona görə də mən belə hesab edirəm ki, müasir şəraitdə bizim dövlətimiz bu siyasəti davam etdirir.

Baxın, Prezident İlham Əliyev 2 il bundan qabaq bir fərman verib. Bu fərmana görə bütün kiril əlifbasında olan kitablar latın qrafikasına keçməli və kütləvi kitabxanalara və məktəb kitabxanalarına pulsuz verilməlidir. Belə bir dövlət sənədi dünyanın heç bir ölkəsində yoxdur, bu milyardlara başa gəlir. Bütün klassiklərimizi çap edirlər. Latın qrafi-

kası ilə kitabxanalara pulsuz göndərilər. Ona görə də, İlham Əliyevin yeritdiyi siyasət ümummilli liderimiz Heydər Əliyev siyasətinin davamıdır və həmin strategiyadır. Heydər Əliyevin nəfəsi duyulur orada. Bax, bu siyasət bu cür aparılır.

Mən sizin qarşınızda bir daha deyirəm ki, xoş gəlmisiniz. Biz sizinlə fəxr edirik. Məsələn, mən özüm hər birinizlə fəxr edirəm və bir kitabım var və orda da yazmışam ki, «Hamıdan çox öyrəndiyim tələbələrime». Siz elə bilməyin ki, ancaq müəllim tələbəni öyrədir. Hər dəfə müəllim auditoriyaya girəndə o tələbənin dediyindən, onun nəzakətindən, biliyindən, bacarığından bir şey götürür. Ona görə də mən tələbələrimdən çox şey öyrənmişəm. Mən onlara minnətdaram.

Sizə bir hadisəni xatırladım. Mən partiya komitəsinin üzvü idim. Burada Universitet Partiya Komitəsi var idi. Mən 20 il o komitənin üzvü olmuşam. Deməli o, Asif Ata ki, deyirlər, o kişini gətirib qoydular ki, onu partiyadan çıxarsınlar. Partkomun üzvləri onun haqqında mənfi cəhətdən danışdı. Allah rəhmət eləsin! Dünyasını dəyişib, marksizm-leninizm dövrü idi. Həyat göstərdi ki, o düz yolda imiş. Hamı çıxış elədi. Mənə də dedilər ki, ideologiya üzrə katib müavini kimi çıxış elə. Mən durdum dedim ki, mən belə fikirdəyəm ki, Asif xəstədi, onu burada müzakirə etməyə dəyməz. Çünki, bu adam özünü idarə edə bilmir. Psixoloji cəhətdən müalicəyə ehtiyacı var onun, filan. Məqsəd də budur ki, onu xias edim ki, partiyadan çıxartmasınlar.

O da durdu mənim əleyhimə çıxış elədi ki, mən xəstə deyiləm və onu partiyadan çıxartdılar. Sonra Mərkəzi Komitə bizim partiya protokolu oxuyandan sonra, Mərkəzi Komitənin katibi deyib ki, bu məsələ Abuzər müəllimin çıxışı əsasında raykomda müzakirə edilsin. Raykom onu çıxartmadı partiyadan. Qərar qəbul edildi ki, o xəstə olduğu üçün çıxarılmasın. Söhbət ondan gedirdi ki, mən bildirdim ki, bu adam sözün əsl mənasında əsl ideoloqdur. Bu marksizm-

leninizmin mənfi cəhətlərini açıb göstərirdi açıq-açıqına. Biz o vaxt elə vəziyyətdə idik ki, ona qarşı çıxma bilməzdik.

Sonra sizə bir şey deyim burda ki, müstəqilliyimizin ilk illərində ölkəmizdə xalq hərəkatı başladı. Bəs bu xalq hərəkatının başında kim dururdu? Bizim fakültənin tələbələri. İlk dəfə yürüş burdan başlayıb. Neçə dəfə mənə çağırıldı Mərkəzi Komitəyə, prokurorluğa, ora-bura, biz bunu təşkil edirik, filan edirik. Heç bir nəticə çıxmadı. Çünki bunu tələbə təşkil edir. Tələbənin qarşısına çıxma bilmərəm. Bu cür proseslər var idi. Bizim fakültənin uşaqları həmişə fəal olublar, çünki onlar millətin içindən çıxıb milləti sevən adamlardır».

Mən tələbə yoldaşlarımın nəzərinə çatdırdım ki, bu illər ərzində Abuzər müəllim Həcc ziyarətində, Kərbəla ziyarətində olub, Məşhəd ziyarətinə gedib. Ona görə də, Abuzər müəllim həqiqi mənada Müqəddəs insandır. Eyni zamanda, 2006-cı ildə Abuzər müəllimin 75 illik yubileyinin təntənəli şəkildə qeyd ediləcəyini də vurğuladım.

Elə həmin görüşdə mən Abuzər müəllimə sual verdim: «Abuzər müəllim, Siz bizə dərslərdə deyəndə demişdiniz ki, bizim fakültəni Mariya da qurtarır, Fatmanisə də. Bir neçə ildən sonra görürsən ki, Mariya elə Mariyalığında qalıb, Fatmanisə isə yeyib-yatıb kitabxanada, şişib. İndi zəhmət olmasa, deyin görək biz hansıdanıq?». Abuzər müəllim belə cavab verdi: «Bunları indi Avropanın mərkəzinə aparsan, elə bilərlər ki, fransızdırlar». Sonda isə, Hörmətli Abuzər müəllimə bizə belə yüksək qiymət verdiyi üçün minnətdarlığımızı bildirdik.

Sizi 75 illik yubileyiniz münasibətilə ürəkdan təbrik edir, uzun ömür, can sağlığı, yeni-yeni yaradıcılıq uğurları arzu edirəm!